

GRÓF APPONYI ALBERT

Nem hal meg az, ki milliókra költi dús élte kincsét.»

Ezzel az örök igazsággal kell, hogy vigasztalja magát minden magyar ember mérhetetlen fájdalomában és ennek a felemelő, nemes gondolatnak a hitével búszúznak gróf Apponyi Alberttől az Országos Magyar Iparművészeti Társulat tagjai.

Tőle, a fenkölt lelkű műbaráttól, aki mint a társulat alapító tagja sok-sok évtizeden át maradt őszinte és hűséges pártfogója mindennek, ami az életet széppé, ami az életet nemessé teszi.

Élete az emberiség egyik legérdekesebb és legizgalmasabb korszakára esett. A társadalmi rengések, a világ átalakulásának előszele érezhető volt már akkor, amidőn a magyar közéletben szerepelni kezd. Emberi nagyságának biztos fokmérője, hogy ezekben a rettenetes politikai és társadalmi viharokban sohasem tántorodik meg. Erkölcsi meggyőződésének sziklaszilárd alapzatát az idő, a esalódások nem voltak képesek kikezdeni.

Nagyságának ez a legszebb titka!

Az emberiség története kevés olyan államférfiút ismer, akire oly tökéletesen illett volna Krisztus örök szépségű mondása: «Boldogok, akiknek szívük tiszta, mert ők meglátják az Istent.»

Ez a tisztaszívűség vezette őt mindig és ezért mindenben a harmóniát, az őszinteséget kereste, szerette.

A megérzés és megértés közvetlensége alakította, finomította, esiszolta nemes lelkét. Számára praktikus csak az létezett, ami szép volt.

Budapest a kis város kereteiből abban az időben kezdett kinőni, amikor gróf Apponyi Albert pályáján az első szárnypróbálgatás kísérleteit végezte. A millenáris emlékűnap ragyogó eredményeinek úttörője volt az a nemzedék, amely a hetvenes években kezdte az ismét felszabadult Magyarországot újjáépíteni és ennek a nemzedéknek egyik legérdekesebb és legértékesebb jelensége az akkor még fiatal gróf.

Legjelentékenyebb kultúrintézményeink alapítása erre az időre esik. Társadalmi kereteket kellett teremteni oly hatalmas ingéniumok számára, mint Munkácsy Mihály, Paál László, Székely

Bertalan a festőművészetben, Liszt Ferenc és Erkel Ferenc a magyar zenében, Ybl és Steindl a magyar építészetben. Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat, a Nemzeti Zenede, az Országos Magyar Iparművészeti Társulat és sok egyéb intézmény egymással versenyezve kezdi akkor nevelni a magyar közönséget a magasabbrendű művészet megértésére. Ezekben a mozgalmakban gróf Apponyi Albertet mindenütt az avantgardeban látjuk. Ahol csak tehette a magyar szellem érvényesüléséért, a magyar tehetség fejlődési lehetőségeinek a megkönnyítéséért küzdött s erre a nemes célra anyagilag is mindig szívesen áldozott.

Fájdalmas megállapítás, hogy a kilenevenes évek kezdetével folyton jobban erősödött a materialista felfogás. Ez sokszor helyezett olyan lánglelkű idealistákat, mint amilyen gróf Apponyi Albert volt, ferde világlátásba. Sőt jött még olyan idő is, amikor neki magának is az az érzése kellett, hogy legyen, hogy hiába dolgozott.

De a Mindenható végtelen bölcsessége a háború befejezése és a forradalmi romok eltakarítása után olyan őrhelyre állította és olyan feladatot adott neki, amilyen ritkán jut államférfiúnak. Engesztelhetetlen ellenségeket — akik teleszórták a világot azzal, hogy barbárok vagyunk — kellett felkeresnie és azokból barátokat faragnia.

És a szinte megoldhatatlannak látszó feladatot megoldotta.

Először kevesen, később többen és végül sokan mondták, hogy nem lehet barbár az a nemzet, amelynek olyan fiai vannak, mint gróf Apponyi Albert. S mi itthon büszkeséggel néztük nagy tusáit a messze idegenben. Lelkünket az öröm remegtette meg, ha a külföld nagy lapjai arról adtak hírt, hogy milyen tisztelettel övezték az idegen államférfiak kis országunk nagy fiát.

Puritán jelleme, gondolatainak gazdagsága, érzésvilágának szépsége, a magyar nemzet homloka körül font glóriát idegen országokban.

Ezt a glóriát adta vissza neki a nemzet, amikor holtan hozták haza a genfi esatatérről és ennek a dietsfénynek egyik szerény sugara kíván lenni ez a megemlékezés, hálául mindazért, amit értünk tett.